Güvenlik Bilimleri Dergisi, Kasım 2012, 1(1), 23-45.

KADINLARIN SUÇ KORKULARI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Begüm Çardak*

ÖZ

Literatürde suç korkusu, toplumda gerçekleşen suçlardan zarar görme korkusu şeklinde ifade edilmektedir.. Bu kavram 1940'lı yıllardan itibaren gerek akademik alanda gerekse politik alanda dikkatleri çekmeye başlamıştır. İlk dönem çalışmaları sınırlı ve temelde bireylerin geceleri, tek başlarına oldukları zaman korku duyup duymadığını anlamaya yönelik olmuştur. Çalışmalarda kadınların, yaşlıların, etnik grupların suç korkusunu en fazla yaşayan gruplar olduğu ifade edilmektedir. Türkiye'de ise suç korkusuna ilişkin çalışmalar Avrupa ülkelerine göre oldukça sınırlıdır. Yapılan çalışmalarda genel olarak kentlerde veya kırsal kesimde yaşayan bireylerin suç korkuları ölçülmüştür. Bu çalışma ise suç korkusunu literatürle bağlantılı olarak incelemekle birlikte, kentin sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan[1] farklı kesimlerinde yaşayan kadınların suç korkusunu araştırmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda da kadınlarda korkuların ortaya çıkmasındaki etkenler, korkuyla baş edebilmek için geliştirilen önleme mekanizmaları, medyanın korku üzerindeki etkisi ve korkunun belirli sosyal gruplarda dışlama yaratıp yaratmayacağına ilişkin bulgular ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Suç, Korku, Mağduriyet, Kadın*

A QUALITATIVE STUDY ON WOMEN'S FEARS OF BECOMING VICTIMS OF CRIME

ABSTRACT

Fear of crime means that fear of damaging from crimes that have been occured in society. Since 1940 the concept of fear of crime has been started to take attentions in the fields of politics and academics. Early stage studies were limited to understand if people fear at nights or being to stay alone. By result of studies the most influenced groups from fear of crime are determined as women, old people and ethnic groups. Studies in Turkey about fear of crime are fairly limited according to the European countries. Studies in Turkey generally people's fear who live in city or rural area were determined. In this study fear of crime were generally determined coordinated with literature and its aim is to research fear of crime among women who live different sections of city like as economic, social and cultural. The subject like how fear of women be formed, what their effects are, their relationship with media about fear of crime, interception methods of fear and if there is an effect of fear for excluding specific groups from society.

Keywords: *Fear, Crime, Victimization, Women*

GİRİŞ

19'uncu yy.dan itibaren sanayi alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak kırsal alanlardan kent merkezlerine göçler yaşanmıştır. Yaşanan göçlerle birlikte kent merkezlerinde nüfus miktarında hızlı artışlar gerçekleşmiştir. Bu duruma paralel olarak kentsel alanlarda birtakım olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Hızlı nüfus artışı ve

* Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Doktora Programı Öğrencisi, begumcrdk@gmail.com

Makalenin Geliş Tarihi:17.09.2012 Makalenin Kabul Tarihi: 19.10.2012

kentleşmeyle beraber suç oranlarında belirgin artışlar göze çarpmaktadır. Suç oranlarındaki hızlı artış, toplumsal yaşamda problemlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Suç korkusu, bu problemlerden bir tanesidir. Artan suç oranları nedeniyle toplumda yaşayan bireylerde kendi güvenliklerine ilişkin endişeler ortaya çıkmıştır. Endişeleri gidermeye yönelik olarak başta devlet olmak üzere gerek güvenlik güçleri gerekse de bireylerin kendileri, çeşitli tedbirler alma yollarına gitmişlerdir.

Alınan tedbirlerde öncelikli hedef suçun gerçekleşmesini engellemek olduğu için akademisyenler ve güvenlik güçleri tarafından çeşitli suç önleme stratejileri oluşturulmuştur. Ancak bu çalışmalar, suçu engellemeye, önlemeye yönelik olduğu için suçun toplumda yarattığı olumsuz etkilerin ikinci plana atılmasına neden olmuştur. Suç teşkil eden, toplumsal yaşamda olumsuz sonuçlar yaratmaktadır. Bu eylemler aynı zamanda da toplumsal hayatta ve bireylerde çeşitli maddi ve manevi sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Suçu yaratan eylem gerçekleşip bitse bile ortaya çıkarmış olduğu olumsuz etki devam edebilmektedir. Olumsuz etkilerin başında da suçtan endişe duyma, suça karşı verilen tepki yani suç korkusu gelmektedir.

Suç korkusu kavramı akademik çalışmalarda yeteri kadar ele alınamamaktadır. Son otuz yıldır dikkati çeken suç korkusu kavramı özellikle Amerika ve Avrupa'da araştırılmaya başlanmıştır. Ancak Türkiye'de suç korkusu kavramına yönelik gerçekleştirilen çalışmalar oldukça azdır.

Kentlerde -özellikle büyük kentlerde- suç korkusu, kentli bireyin içinde yaşadığı sosyal çevreyi, ilişkileri, düzeni ve organizasyonu nasıl değerlendirdiğiyle veya algıladığıyla yakından ilişkilidir. Bu bağlamda, yaşanılan topluma/toplumsal çevreye güven duyma, kendini güvende hissetme önemli bir değişkendir.

Güven duygusunu bireyin demografik, sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri ile statüsü de önemli ölçüde etkilemektedir. Bu çerçevede ele alındığında, suç korkusu bağlamında en çok çalışılan gruplar, yaşlılar, çocuklar, kadınlar, engelliler, kimsesizler, sokakta yaşayanlar, düşük gelirliler ve azınlık gruplar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dikkat çeken nokta, bu grupların suç girişimleri açısından, sosyo-ekonomik ve kültürel statü ya da kişisel nitelikleri bağlamında savunmasız, kırılgan, hassas veya korunmasız gruplar olarak değerlendirilmeleridir.

Bu çalışmanın amacı korkunun belirli bir ölçüye kadar kişisel bir duygu olduğunu gözardı etmeden, kentin sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan farklı kesimlerinde yaşayan kadınların suç korkusunu:

- Ne boyutta, hangi hallerde/koşullarda yaşadığını,
- Suça/sapmaya yol açabileceğini düşündükleri olay ya da koşulların neler olduğunu,
- Hissettikleri korkunun sosyal yaşamda davranışlarını etkileyip etkilemediğini, yaşamlarını belirli yönlerden kısıtlayıp kısıtlamadığını,
- Hissettikleri korkuyla başetme mekanizmalarının ne/neler olduğunu,
- Suç mağduru olmaya karşı hissedilen korkunun belirli sosyal kesimleri, grupları ya da kategorileri dışlamaya/etiketlemeye yol açıp açmadığını
- Son olarak da kadınların suç korkusunun şekillenmesinde medyanın etkisinin olup olmadığını araştırmaktır.

Bu çalışma, suç korkusunu ele alırken, yönetimsel (*administrative*) kriminolojinin, durum saptaması, risk değerlendirmesi, durumsal (*situational*) önleme yaklaşımları gibi, suç olgusunun sosyal-yapısal içeriğini belirli bir ölçüye kadar gözardı ederek teknik bir yaklaşımla suç problemine çözüm üretmek hedefine yönelik değildir.

Çalışmanın amacı suç sosyolojisi çerçevesinde kadınlarda suç mağduriyeti korkusunu ve bu bağlamdaki korkularını, kaygılarını derinlemesine ve detaylı olarak anlamaya ve ortaya koymaya çalışmaktır. Bu bağlamda sosyal ilişkiler ve etkileşimler çerçevesinde güvensiz hissetme, korku ve kaygı yaratan kırılma noktalarının analizi hedeflenmektedir.

1. SUÇ KORKUSU

Suç korkusu, suç literatüründe '*fear of crime*' olarak yer almakta ve kısaca toplumda gerçekleşen suçlardan zarar görme korkusunu ifade etmektedir. Özellikle hızlı kentleşmeyle beraber şehirlerde oransal ve niteliksel olarak değişimler yaşanmaktadır. Hızla değişen nüfusa bağlı olarak da 'güvenli şehir' kavramı önem kazanmaya başlamıştır.

Suçun, toplumlarda asırladır var olmasına rağmen suç korkusu kavramı yeni yeni ele alınmaya başlanmış bir konudur. Suç korkusu kavramı, ilk defa 1930'larda Amerikan dergilerinde suçlu davranışlarına karşı toplumun tepkisini anlama ve açıklamaya yönelik yapılan çalışmalarda yer bulmuştur. Suç korkusu kavramı, Avrupa'nın dikkatini ise ancak 1960'larda çekmeyi başarmıştır. İlerleyen zaman ve gelişen teknolojiyle beraber suç korkusu kavramına ilgi artmış, elde edilen verilerle

suç korkusu, ölçülebilen ve çözüme daha yakın bir konu haline gelmiştir (Department Justice, 2009: 6; May vd. 2004: 5).

Pek çok akademisyen suç korkusunun, suçun kendisinden daha büyük toplumsal ve politik bir problem olduğunu ve suç korkusunun hızla arttığını düşünmektedir (Gilchrist, Bannister,Ditton ve Farrall, 1998: 283; Liska, Lawrence ve Sanchirico, 1982: 761). Ayrıca suç korkusunun kentsel yaşama zarar verdiği de araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir (Farrall ve Gadd, 2004: 130).

Suç korkusuna yönelik tüm dünyanın ortaklaşa kabul edebileceği standart bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak devletler tarafından gerçekleştirilen suç araştırmaları çalışmaları, konu hakkında genel bilgiler elde edilebilmesini sağlamaktadır (Wynne, 2008: 21).

Suç korkusu, suça ya da suça yönelik sembollere karşı geliştirilen negatif etkili duygusal tepki olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu kısıtlı tanımlamalar neticesinde suç korkusu uzun bir dönem üzüntü, korku, hayal kırıklığından öteye gidememiştir (Warr ve Ellison, 2000: 459).

Suç korkusunun ne olduğunu anlamaya yönelik çalışmaların yapılmaya başlandığı ilk dönemlerde, bazı araştırmalarda "geceleri tek başına dışarı çıkmaktan ya da evde yalnız kalmaktan korku duyuyor musunuz?" şeklinde sınırlı ve yönlendirici sorular sorulmuştur. Katılımcılara yönlendirilen, korku duyulup duyulmadığını anlamaya yönelik çalışmalarda, suç korkusuna ilişkin detaylı sonuçlar elde edilememiştir (Callanan ve Teasdale, 2009: 359).

Suç korkusu, üzerinde çalışılmaya ve konunun araştırılmaya başlandığı ilk dönemlerde, çalışmalar dar kapsamlı ve sadece belirli suç türlerini kapsayıcı nitelikte olmuştur. Öte taraftan çalışmaların veri kümesinin küçük ölçekli kalması, çalışmaların aydınlatıcı ve açıklayıcı olamamasına neden olmuştur. (Cordner, 2010: 8; Moore ve Shepherd, 2006: 154). Bu açıdan suç korkusu ortaya çıktığı ilk dönemlerde net ve kapsamlı boyutlarıyla araştırılamamıştır. (Chadee, Ditton ve Austen, 2007: 149; Dolan ve Peasgood, 2006: 122; Macmillan, 2001: 1). Ancak çalışmaların artmasıyla beraber, suç korkusuna yönelik belirsizlik azalmaya başlamıştır.

Araştırmacıların suç korkusuna yönelik geliştirdikleri tanımlar farklı bakış açılarına göre çeşitlilik göstermektedir. Bu bağlamda sosyolojik, psikolojik ya da farklı bakış açılarıyla suç korkusu kavramı tanımlanmaya çalışılmıştır (Farrall, Bannister, Ditton ve Gilchrist, 2000: 400; Walklate, 1998: 566). Suç korkusu bireylerin tehdit altında, gözleri korkutulduğunda ya da zarara uğradıklarını düşündüklerinde sergiledikleri anksiyetedir. Bu

bağlamda suç korkusu insanların suçlara karşı bir anda, düşünmeden geliştirdikleri tepkidir (Pain, 2000: 367).

Acierno, Rheingold, Resnick ve Kilpatrick'e (2004) göre suç korkusu risk ve tehlike durumlarında ortaya çıkan bir durumdur. Suç korkusu aynı zamanda içinde pek çok duyguyu barındıran bir kavramdır. Endişe, gerginlik, kızgınlık, mutsuzluk, stres, güvensizlik, yalnızlık bu duygulardan bazılarıdır (Dolan ve Peasgood, 2006: 122).

Bunun yanı sıra Winkel'e göre (1998) mağduriyet fikrinin kendisi korkunun artırmasına neden olmaktadır. Ferraro (1996) ise suç korkusunu çeşitli mağduriyetlerde tepki olarak yansıtılan bir duygu olarak tanımlamaktadır. Zorlama sonucu oluşan davranışlar, korkunun derecesini arttırmaktadır.

Bireylerdeki suç korkusuna ilişkin algı hem kişisel yaşanmışlıklardan hem de başka kaynaklardan elde edilen bilgilerden oluşur. Bu bilgiler yere, mekâna, kişilere ait bilgilerden oluşmakla beraber, kişinin risk haritasının oluşmasına yardımcı olmaktadır (Smolej ve Kivivuari, 2006: 214).

Suç korkusuna sosyolojik bakış açısıyla yaklaşan Sparks, Girling ve Loader'a (2001) göre korku, toplumdaki pek çok insan için temel duygusal durumlardan bir tanesidir. Korku, bireysel hayatlarla sınırlı kalmayan, toplumsal yaşamı da etkileyen bir durumdur (Cordner, 2010: 3; May vd., 2004: 8; Truman, 2005: 1).

Bu bağlamda suç korkusunun insanların günlük rutin aktivitelerini etkileyebildiği, bireyler arası iletişimin kalitesini, bireylerin yaşam tarzlarını hatta hayat görüşlerini etkileyebileceği de düşünülmektedir. Bu korku insanların günlük yaşamlarının içine girmekte ve davranışlarını değiştirmelerine yol açabilmektedir. Örneğin, suç korkusu yaşamaları sebebiyle bireylerin seyahatleri, tüketimleri hatta çocuk bakımları olumsuz etkilenebilmektedir. Bu görüşler ışığı altında suç korkusu, üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak düşünülmektedir. Kişiler arası sosyal ilişkilerin zayıflayabileceği ve sınırlanabileceği de suç korkusunun yarattığı sonuçlar arasında yer almaktadır (Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2009: 62-64; Gaziarifoğlu, 2009: 8; Jackson ve Stafford, 2009: 832).

Suç korkusunun suç türüne göre değişiklik gösterebileceğini savunan Crew'e göre (2005), suçların mevcudiyeti ne kadar gerçekse, suç korkusunun gerçekliği de en az suçun kendisi kadardır. Bu bağlamda suç korkusunun özellikle çağdaş olarak tanımlanan toplumlarda suç oranlarıyla beraber artış gösterdiğini, yüksek suç oranlarının ve şiddet eylemlerinin artışının suç korkusunu da pekiştirdiği ifade edilebilmektedir.

Suç korkusunun 1960'lardan sonra dikkatleri üzerine çekmesindeki temel neden, suç korkusunun suçun kendisinden daha fazla öne çıkan bir problem haline gelmiş olmasıdır (Bannister ve Fyfe, 2001: 807). Suç korkusu üzerine yapılan ilk çalışmalar, özelikle suç oranlarının yüksek olduğu sanayileşmiş batı ülkelerinde gerçekleştirilmiştir. Batılı ülkelerin yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri'nde de kapsamlı çalışmalar yapılmıştır.

Suç korkusuna yönelik devlet çapında gerçekleştirilen ilk önemli araştırma, Kanun Uygulama ve Adalet Dairesi Başkanlık Komisyonu tarafından 1967 yılında Amerika'da gerçekleştirilmiştir (Liska vd., 1982: 761). Ancak bu çalışmanın ortaya çıkardığı sonuçlar suç korkusunun nedenleri üzerine geniş kapsamlı saptamalarda bulunmamaktadır. Çalışmada ağırlıklı olarak, bireylerin geceleri tek başlarına dışarı çıkmaktan ve evlerinde özellikle geceleri tek başlarına bulunmaktan korku duydukları vurgulanmıştır.

Avrupa'da da benzer şekilde mağduriyeti, suç oranlarını ve korkuyu araştıran ve çeşitli sonuçlar üreten çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmalarda korkuyu ölçmeye yönelik çeşitli sorular sorulmaktadır. Bu yolla bireylerin endişe seviyeleri ölçülmeye çalışılmaktadır. Katılımcılara genel olarak bireylerin günlük yaşamlarında ne boyutlarda korku duyduklarına yönelik sorular yöneltilmektedir (Gray, Jackson ve Farrall, 2010: 76).

Avrupa'da suç korkusu politik temalarda da belirli dönemlerde kullanılmıştır. İngiltere eski başbakanı Tony Blair, seçim kampanyasında özellikle fakirlerin, kadınların, yaşlıların ve etnik grupların İngiltere'de daha güvenli ve daha korkusuz bir hayat yaşamalarını sağlayacakları sözünü vererek, kendi seçim kampanyasında suç korkusunu kullanmıştır (Pantazis, 2000: 414).

2. SUÇ KORKUSUNA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLER

Suç korkusunu açıklamaya yönelik araştırmalarda cinsiyet, yaş, ırk-etnik yapı, ekonomik ve sosyal yapı ve kişisel deneyimler gibi çok sayıda değişken incelenmektedir.

Suç korkusu, suç teriminin etrafında politik ve sosyal tepkiler altında birleşen ve aynı zamanda da pek çok değişkenle ilişkili olan bir olgudur (Levi, 2001: 849). Toplumda yaşayan bireylerin her biri aynı suçlardan farklı düzeyde korku duymaktadırlar. Korkular, kişisel özelliklere göre değişkenlik göstermektedir (Grabosky, 1995: 2). Bu değişikliğin temelinde suç korkusunun bağlantılı olduğu değişkenlerin kişiden kişiye farklılık göstermesi yatmaktadır. Bu bağlamda suç korkusu evrensel bir sorun

olmakla birlikte, suç korkusunun etkileri ve boyutları bireysel, toplumsal ve kültürlerarası farklılık gösterebilmektedir.

a. Çevresel Yapı - Suç Korkusu İlişkisi

Son dönemlerde yapılan çalışmalar, suç korkusu ile çevrenin fiziki yapısı arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Ferguson ve Mindel, 2007: 328). İnsanların yaşamlarını sürdürdüğü fiziksel çevrenin niteliği, bireylerin kendilerini güvende hissetme duygusunu ve suç korkusunu etkilemektedir. Bu bağlamda yaşanılan yerin ya da bulunulan çevrenin fiziksel yapısındaki bozukluklar ve düzensizlikler bireylerin yaşadıkları yere ilişkin güvenlik algısının olumsuz olmasına neden olmaktadır. Bireyler kendilerini güvensiz olarak hissettikleri yerlerde, tehdit altında olduklarını düşünmektedirler. Bu bağlamda da bireylerin suç korkularında artış meydana gelmektedir (Apak, Ülken ve Ünlü, 2002: 66,67).

Kentleşme sonrası yoğun göç alan şehirlerde, gecekondulaşma artmıştır. Gecekonduların çoğalmasıyla birlikte, şehirlerde çarpık kentleşmeye ortaya çıkmıştır. Yaşanılan göçler sonucu kentlerde çeşitli sosyal sınıflara ait bireyler bir arada yaşamaya başlamışlardır. Kentlerde oluşan değişimler beraberinde kuralsızlık ve kargaşa ortaya çıkarmıştır. Kentlerdeki suç oranlarında artış, güvenlik sistemine ilişkin sorunların baş göstermesine yol açmıştır (Beşe, 2006: 3).

Kentlerde dayanışma duygusunun azaldığına vurgu yapan Snedker (2011) kentlerdeki fizikî çevre koşullarının da suç korkusunu tetiklediğini belirtmektedir.

Görünüş açısından kötü, karanlık, izbe olarak nitelendirilebilecek alanlar çoğu birey için korkutucu olarak nitelendirilmektedir. Zihninde korkutucu imgeler oluşan bireyler, kötü tanımlanan yerlerde, kişisel güvenliklerinin tehlikeye girebileceğini düşünmekte ve bunun sonucunda da yoğun korku yaşayabilmektedirler. Bu bağlamda, 1980'lerden itibaren çevre yapısının, binaların özelliklerinin korkuyu etkilediği görüşü etkili olmaya başlamıştır (Keane, 1995: 449; Smolej ve Kivivuari, 2006: 212).

Yukarıda ifade edilen görüşe paralel olarak çevre düzenlemelerinin korku ve güvenlik algılarında önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmektedir (Little, Panelli ve Kraack, 2005: 152). Özellikle grafiti olarak adlandırılan süslemeli duvar yazılarının sıklığı, çöplerin ulu orta atılması, zarar verilmiş mülklerin varlığı bireylerde suç korkusunu arttırmakta ve bireyler için tehlikeli bölge olarak algılanmaktadır (Tulloch, 2000: 452).

Araştırmalarda nüfusun aşırı yoğun olduğu bölgelerde de bireylerin suç korkularında artış yaşanmaktadır. Bu bağlamda kalabalık parklar, bahçeler, plajlar, sanayi bölgeleri, piknik alanları, sayfiye yerleri bireyler tarafından riskli ve tehlikeli alanlar olarak değerlendirilmektedir (Warr ve Ellison, 2000: 555). Önceki dönemlerde güvenli alanlar olarak nitelendirilen sayfiye bölgelerinde, hırsızlık ve tecavüz suçlarının artış göstermesi, bu alanların gerçekten güvenli olup olmadığının sorgulanmasına neden olmaktadır. (Pain, 2000: 371).

b. Yaş - Suç Korkusu İlişkisi

Yaş da diğer değişkenler gibi suç korkusu ile ilişkilidir. Yaşın suç korkusuna etkisi suç türüne göre de değişiklik gösterebilmektedir. Literatürde, yaşlıların gençlere göre daha yoğun suç korkusu yaşadığı genel bir kabul olarak yer bulmaktadır (Chadee ve Dittan, 2003: 420). Ancak özellikle kriminolojik literatür, suç korkusuyla yaş arasındaki ilişkinin özellikle nitel araştırmalarda karmaşık bir hal aldığını vurgulamaktadır (Whitley ve Prince, 2005: 1679).

Çalışmalarda korkuya dair duygular yaş ile ilişkilendirildiğinde ortaya çıkan sonuçlar, toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Smolej ve Kivivuari'e (2006) göre bu farklılıklar, yaş ile ilgili araştırmalara katılan grupların yaş aralıklarının her çalışmada farklılık göstermesinden kaynaklanmaktadır. Çalışmalarda, yaşlıların tam olarak hangi aralıklarda olduğu net olarak ortaya konamamaktadır (Moore ve Shepherd, 2006: 155). Bunun yanı sıra katılımcılara yöneltilen soruların yanlı olabileceği vurgulanmakta ve bu bağlamda yöneltilen soruların korkuyu anlamak açısından önemli ve etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle kapalı uçlu soru kullanıldığı zaman katılımcıların daha fazla korku duydukları sonucu ortaya çıkarken, açık uçlu soruların sorulması ile katılımcıların kendi fikrini daha fazla belirttikleri saptanmıştır (Chadee ve Dittan, 2003: 418).

c. Cinsiyet – Suç Korkusu İlişkisi

Literatürde cinsiyet, suç korkusu ile en çok ilişkili olduğu kabul edilen değişkenlerden biridir (Cops ve Pleysier, 2010: 58; Franklin ve Franklin, 2009: 84). Cinsiyete bağlı farklılık bireylerin savunma durumunu ve mağduriyetini etkilemektedir (Sutton ve Farrall, 2004: 212).

Kadınlarda suç korkusunun erkeklerden daha fazla olmasının nedeni üzerinde sıkça çalışılan bir konudur. Çünkü cinsiyet açısından bakıldığında, erkeklerin daha fazla mağdur oldukları istatistiksel olarak çeşitli

çalışmalarda saptanmıştır. Buna rağmen suç mağduriyetinin araştırıldığı çalışmalarda kadınlar daha yoğun korku duyduklarını ifade etmektedirler.

Scotta'a (2003) göre kadınlar suç korkusunda, erkeklere göre üç kat daha yoğun korku duymaktadırlar. Bu durum, kimi araştırmacılar için paradoksal bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu görüşü savunan araştırmacılara göre, kadınların korkuları abartılıdır, aynı zamanda da akılla bağdaşmamaktadır. Araştırmacılar görüşlerinin geçerliliğini, kadınların mağduriyet istatistiklerini ortaya koyarak kanıtlamaya çalışmaktadırlar (Alvi ve diğerleri, 2001: 639).

Kadınların suç korkusunun nedenlerini açıklamaya çalışan Sutton ve Farrall'a (2004: 213) göre erkekler, ataerkilliğin hâkim olduğu yerlerde - erkekler ağlamaz - düşüncesiyle suç korkusuna yönelik bilgi verme konusunda kadınlara göre daha isteksizdirler. Bu bağlamda korkularını açıklamaktan çekinen erkekler, yaşamış oldukları mağduriyetler ve korkular hakkında bilgi verirken, ketum davranmaktadırlar (Moore ve Trojanowicz, 1988: 2; Smolej ve Kivivuari, 2006: 212).

Truman (2005) ise kadınların yaşadıkları korkunun temelinin çocukluk dönemlerinde oluşturulduğunu ifade etmektedir. Kadınlar, hayatlarının her evresinde sürekli olarak çeşitli uyarılara maruz kalmaktadırlar. Çocukluklarından başlayan ve onları sürekli tedirgin eden uyarılar, kadınlarda suç korkusunu arttırmaktadır.

Kadınlar hangi yaşta olursa olsun giyimlerine dikkat etme, gece geç saatlerde eve dönmeme ile tanımadıkları insanlarla konuşmanın yasak ve yanlış olduğu gibi yargılar kabul ettirilerek yetiştirilmektedirler. Bu düşüncelerle kadınlar toplumda korunmaya, bir bakıma da kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Bunun yanı sıra, kadınlar, sosyalizasyon süreci sonucu toplumdan, yabancıdan ve erkekten korkarak yaşamayı öğrenmekte aynı zamanda da etrafındaki erkeklere **-**babasına, kardeşine, eşine**-** bağımlı hâle getirilmektedir (Gilchrist vd., 1998: 284).

Geleneksel toplum kalıplarından çıkan kadın kendini suça açık ve potansiyel hedef olarak görmektedir. Bu noktada feminist görüşü temel alan çalışmalar da benzer yorumlar getirmektedir. Ataerkil toplum yapısının hâkim olduğu toplumlarda kadına biçilen roller, onu pasif ve itaatkâr yapmaktadır. Ayrıca kadının eğitim seviyesinin ve ekonomik gücünün yetersiz olması da kadını pasifliğe mahkûm etmekte bu nedenle de sosyal yetersizliği yüzünden kadın daha çok korku duymaktadır (Franklin ve Franklin, 2009: 87; Truman, 2005: 6).

Çalışmalarda kadınların suç korkusunu yoğun olarak yaşamalarına neden olan iki temel etkenden bahsedilmektedir: Bu etkenlerden ilki, kadınların maruz kaldıkları suçların türleri, ikincisi ise kadınların suçtan erkeklere göre hem daha fazla etkilenmeleri hem de genel olarak suç mağduriyetini daha ciddi bir sorun olarak görmeleridir (Pantazis, 2000: 416). Bu bağlamda kadınların korkularının yoğun olmasına neden olan suç türü öncelikle, cinsel suçlardır. Keane'a (1995) göre kadınların suç korkusunda tecavüz, provokatif bir suç türüdür. Kadınların hepsi için tecavüz oldukça korkutucu bir suç olduğu ifade edilmektedir. Giddens'a (2005) göre tecavüz suçundan mağdur olmayan bir kadın bile mağdur olan kadın kadar endişe ve korku yaşayabilmektedir.

Tecavüz ve yarattığı korku, kadınların bilinçaltında, hayatlarının bir bölümünde bulunmaktadır. Bu korku kadınların hayatlarını kısıtladığı için kadınları pasif olmaya itebilmektedir. Tecavüze maruz kalmaktan korkan kadınlar dış görünüşlerinde de değişikliğe giderek, kendileri için riski en aza indirmeye çalışmaktadırlar. Kadınlar, tecavüz suçu işlemeye eğilimi olanlar için 'açık ve dikkat çekici hedef' olmaktan kaçınmaktadırlar (Warr, 1985: 241). Kadınlar cinsel saldırı suçlarında kendilerini korumada yetersiz görmektedirler. Bu bağlamda da korkuları katlanarak artmaktadır (Giddens, 2005: 226; Grabosky, 1995: 3; Fetchenhauer ve Buunk, 2005: 96; Franklin ve Franklin, 2009: 86; Snedker, 2011: 21).

ç. Geçmiş Deneyimler – Suç Korkusu İlişkisi

Bireyler bir suçtan zarar görmüş olsun ya da olmasın, suç korkusu yaşayabilmektedir. Ancak hayatın bir döneminde mağduriyet yaşamanın, suç korkusuna arttırıcı etki yaptığı düşünülmektedir. Suça maruz kalmada yaşanan ilk tecrübe suç korkusunu yüksek oranda etkilemektedir. Bu bağlamda suç mağduru olmaya yönelik doğrudan ya da dolaylı tecrübe, suç korkusunu etkilemektedir (Grabosky, 1995: 2; Scott, 2003: 204). Bu noktada, bireylerin geçmişte hangi suçların mağduru oldukları da belirleyicidir. Bir bireyin cüzdanının çalınması ile tecavüze uğraması ya da kesici bir aletle yaralanması, suç korkusu yaşanmasında aynı etkileri yaratmamaktadır. Mağduriyetin türü değiştikçe ve derecesi arttıkça, suç korkusunun da düzeyi artmaktadır (Truman, 2005: 4).

Bireylerin bizzat kendilerinin yaşadıkları mağduriyetler dışında, başka bireylerin maruz kaldığı suçlardan haberdar olmaları da suç korkusunu arttırmaktadır (Ferguson ve Mindel, 2007: 324; Warr ve Ellison, 2000: 574).

d. Sosyo-demografik Faktörler – Suç Korkusu İlişkisi

Toplumda bireylerin eğitim seviyeleri, ekonomik güçleri, sosyal statüleri ve rolleri suç korkusunu etkileyen faktörlerdir. Kişilerin bilgi düzeylerinin yanı sıra inançlarının da suç korkusuna etki edebileceği düşünülmektedir (Department of Justice, 2009: 8; Heath ve Petraitis, 1987: 108).

Genel kanı, gelir düzeyi düşük kişilerin suç korkusunu görece yoğun yaşadıkları şeklindedir. Bireylerin ekonomik seviyelerinin düşük olması, onların suç oranlarının daha fazla olduğu, güvenliğin görece daha az olduğu yerlerde oturmalarına sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda da suç korkusunda artış yaşanmaktadır (EUCPN, 2004: 26). Bireyler yüksek ekonomik gücü, daha iyi güvenlik sağlama ile eş değer görmektedir (Grabosky, 1995: 2).

Eğitim seviyesi de suç korkusunu etkilemekte ve korkunun artışına sebep olmaktadır. Eğitim seviyesinin düşüklüğü, bireylerin tıpkı düşük ekonomik seviyede olduğu gibi bireylerdeki güvenlik algısının ve kendini koruma yeterliliğinin düşük olmasına neden olmaktadır. Öte yandan eğitim seviyesinin düşüklüğünün bireylerin, suç ve suçluya ilişkin farkındalığını etkilediği de düşünülmektedir. Eğitim seviyesinin daha yüksek olması, insanların, tehdit, suç ve suçlu gibi kavramlara karşı bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Bilgi sahibi olan bireyler, kendi tedbirlerini alarak risk alanlarını aza indirmektedir (EUCPN, 2004: 23).

e. Medya – Suç Korkusu İlişkisi

Giddens (2005), modern toplumlarda herkesin, kitle iletişim araçlarına kolayca ulaşabileceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda tüm bireylerin, kitle iletişim araçlarından rahatlıkla faydalanabileceği ve bu araçların bireylerin görüşlerine etki etmede medyada önemli rol oynadığı ifade edilmektedir.

Günümüzde kitle iletişim araçlarının etkin kullanımı sonucu bireyler, dünyada olup biten her şeyden çok kısa sürede haberdar olmaktadır. Suç korkusu, medyanın giderek önem verdiği ve dikkat çektiği bir konudur. Medya, suç ve suç korkusuna ilişkin aktardıklarıyla toplumdaki bireyler üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır (Wynne, 2008: 18). Özelikle medyanın şiddet içerikli haberleri sıklıkla yansıttığı görüşü bugün kabul edilen bir gerçektir (Giddens, 2005: 453).

Medya, kitle iletişim araçlarını kullanarak yansıttıklarıyla bireylerin duygusal alanına da hitap eden mesajlar göndermektedir (Hummelsheim,

Hırtenleher, Jakson ve Oberwittler, 2010: 1). Bireyler ilk başta doğruluğunu düşünmeksizin, medyanın yansıttıklarını değerlendirmeye almaktadırlar. Buna bağlı olarak da endişe ve korku yaşayabilmektedirler. Tulloch'a (2000) göre medya, tehlikeli dünya algısını bireylere aşıladıkça, suç korkusu artmaktadır.

Araştırmacılar, bireylerin medyanın yansıttıklarından etkilenmelerini, suç ve suçluya ilişkin bilimsel verileri bilmemesine bağlamaktadırlar. İnsanlar, genel olarak suçların ve suçluların istatistiksel özellikleri hakkında bilgi sahibi değildirler. Ancak toplumda gerçekleşen suç olaylarını yansıtırken medyanın kullandığı dil ve özellikle de sunulan görüntüler toplumun zihninde yer etmektedir. Bu durumun da suç korkusunu arttırdığı düşünülmektedir (Liska vd., 1982: 761; Smolej ve Kivivuari, 2006: 213).

3. SUÇ KORKUSUNUN SONUÇLARI

Toplumda her insan yaşamı boyunca çeşitli tehditlerle ve tehlikelerle karşılaşabilir. Kimi suçlar bireyler üzerinde geçici bir süre olumsuz etkide bulunurken, bazı suçların etkisi çok daha kalıcı olabilmektedir. Bu durum, mağduru olunan suçun niteliğiyle yakından bağlantılıdır (Grabosky, 1995: 2; Killias ve Clerici, 2000: 443; Scott, 2003: 204; Smith ve Torstensson, 1997: 609).

Suç korkusu bireylerde genel olarak evham, kuşku, güvensizlik gibi gerek bireyleri, gerekse toplumun genelini ilgilendiren olumsuz duygu ve düşüncelerin oluşumuna sebep olmaktadır (May vd., 2004: 11; Liska vd., 1982: 761).

Akademik literatüre göre bireyler, suç mağduru olmadan önce çevrelerinde olup biten olumsuz olaylardan görece düşük boyutta rahatsızlık yaşarken; mağduriyetten sonra bu rahatsızlıkların yoğun olarak arttığı belirlenmiştir. Yaşanılan olumsuz deneyimler bireylerde ilerleyen dönemlerde devam eden ve tekrarlanan anksiyete, depresyon ve stres oluşumuna neden olmakta kimi zaman da alkol, madde kullanımı ya da fobik durumların oluşumuna yol açmaktadır (Hollway ve Jefferson, 1997: 265).

Suç korkusunu yoğun yaşayan bireyler davranışlarını diğer insanlara göre daha çok kısıtlama yoluna gidebilmektedirler. Ve bu açıdan kendilerini toplumdan soyutlanmış, yalnız, korumasız hissederler (Adams ve Serpe, 2000: 607).

Suç korkusunun toplumsal yapı üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Suç korkusu toplumun düzenini etkilediği gibi aynı zamanda toplumsal yapının değişiminden de etkilenmektedir. Sosyal bütünleşmenin

güçlü olduğu toplumlarda kişiler arası sosyal bağlar ve iletişim kuvvetlidir. Öte taraftan, güvensizlik, korku gibi duygular da minimal düzeydedir (Franklin ve Franklin, 2009: 83).

4. METODOLOJİ VE BULGULAR

a. Metodoloji

Araştırmada, suç korkusu ve nedenleri ele alınmakla birlikte ağırlıklı olarak kadınların suç korkusu üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda, çalışma bir 'kadın olarak' suç korkusunu öncelikle yaşanılan çevre, günlük yaşam faaliyetleri ve çalışanlar için iş yeri çerçevesinde ele almaktadır. Çalışmanın başlangıcında araştırmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda çeşitli sorular ortaya konulmuştur. Bu bağlamda da çalışma 5 problem sorusundan hareketle şekillendirilmiştir.

- Kadınların suç mağduru olma korkuları günlük yaşam faaliyetlerini ve çevreyle ilişkilerini kısıtlamakta mıdır?
- Kadınlar en çok hangi suçun/suçların mağduru olma korkusunu yaşamaktadırlar?
- Kadınlar suç mağduru olma korkusu ile nasıl başa çıkmaktadırlar?
- Kadınların suç mağduru olma korkusu belirli toplumsal kesimleri tehlikeli addederek dışlamalarına/ötekileştirmelerine yol açmakta mıdır?
- Kadınların suç mağduru olma korkularını medya etkilemekte midir?

Öte yandan, kadınların suç mağduru olma olasılığına karşı aldıkları önlemler, kadınların suçu ortaya çıkartan faktörler üzerindeki düşüncelerini belirlemek de bu araştırmanın kapsamı dâhilindedir.

Çalışmanın evrenini Ankara'da yaşayan kadınların tamamı oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmanın mümkün olmaması nedeniyle örneklem grubu üzerinde çalışma yürütülmüştür. Görüşmecilerin seçiminde, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Olasılıklı olmayan örnekleme çerçevesinde rastgele ve ardışık örnek olay seçme teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada suç korkusuna yönelik literatür çalışması gerçekleştirilmiştir. Nitel analiz tekniklerinden mülâkat ve gözlem kullanılarak Ankara'nın farklı semtlerinde yaşayan otuz kadınla görüşülmüştür. Bu süreçte görüşmecilerin yaş, eğitim, medenî durum ve ikâmet ettikleri semtler bakımından farklı özellikler göstermelerine dikkat edilmiş ve homojenlikten uzak, heterojen bir görüşmeci grubu oluşturulmaya çalışılmıştır.

Mülâkatların metinleştirilme işlemi tamamlandıktan sonra, elde edilen veriler analiz edilmiştir. Metin hâline dönüştürülen görüşmeler tek tek okunup, araştırmacı tarafından önemli olduğu ve araştırmanın temel

soruları çerçevesinde yol gösterici olduğu düşünülen ifadeler tespit edilmiş, her bir görüşme bu şekilde incelendikten sonra her bir soru için ortak ifadeler çerçevesinde kodlama işlemi yapılmıştır. Daha sonra bu kodlar metinlere dönülerek yeniden gözden geçirilmiş ve anlamlı kodların bir araya getirilmesiyle temalara ulaşılmıştır. Sonuç olarak mülâkat sonuçları ortak temalar çerçevesinde sunulmuştur

b. Bulgular

Ankara'da yaşayan otuz kadınla yapılan derinlemesine mülâkatların analizlerinin sonucuna bakıldığında, elde edilen bulgular genel olarak literatürle paralellik göstermekle birlikte, Türkiye'nin toplumsal yapısının özelliklerinden kaynaklanan farklılıklar bu çalışmaya yansımış ve literatürde belirtilenlerden belirli noktalarda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında kadınların yaşamlarında suç korkusu yer almaktadır. Bu sonuç literatürle uyum sağlamaktadır. Kadınlar toplumda suçun kaçınılmaz olduğunu, suçu tamamen ortadan kaldırmanın mümkün olmadığını ve bu düşünceleri neticesinde de suç korkusunun her dönemde var olacağını düşünmektedirler. Kadınlar için suç korkusu tamamen yok edilebilecek bir duygu değildir.

Çalışmada örneklem grubunda yer alan kadınların suç korkusu yaşadıkları literatürle benzerlik göstermekle birlikte, "Kadınların suç korkuları, günlük yaşam faaliyetlerini ve çevreyle ilişkilerini kısıtlamakta mıdır?" sorusunun yanıtı literatürle birebir uyum göstermemektedir. Kadınların yaşamış oldukları suç korkusu ileri boyutta, hastalık noktasında değildir. Bir başka ifadeyle kadınların yaşadıkları suç korkusu, onları yaşamlarının her anını etkileyecek güçte değildir. Suçların varlığından ve kendilerinin de mağdur olabileceğinin farkında olan kadınlar, genel olarak bir korku yaşamaktadırlar. Ancak bu korkuları onların günlük rutinlerini, yaşam stillerini büyük oranda etkilememektedir. Kadınlar, bu özellikleriyle literatürde vurgulanan paranoyak düzeyde korkan kadın imajını taşımamaktadırlar.

Bu çalışmada yer alan kadınların suç korkusunun hayatlarında sürekli yer bulmamasında, Türkiye'nin toplumsal yapısının özelliklerinin Amerika ve Avrupa'dan farklılık göstermesi olduğu düşünülmektedir. Belirli suçlar örneğin hırsızlık, cinayet gibi suçlar hemen hemen her yerde aynı olsa da batıda gerçekleşen her suç Türkiye'de işlenmemektedir. Örneğin seri katillerin işlediği suçlar, Türkiye'de yaygın değildir. Bu bağlamda batıdaki kadınların korkuları, Türkiye'de yaşayan kadınlarla bazı noktalarda ayrışma gösterebilmektedir.

Cevabı bulunmaya çalışılan bir başka problem alanı ise kadınların en çok hangi suçun/suçların korkusunu yaşadıklarına ilişkindir. Kadınların en çok korktukları suç türü ise cinsel suçlardır. Kadınlar, özellikle kadın oldukları ve fiziki güçlerinin yetersiz olduğunu düşündükleri için, cinsel saldırılara maruz kalma ihtimallerinin daha yüksek olduğuna inanmaktadırlar. Kadınların kendileri ve hemcinsleri için duydukları en büyük korku cinsel suçlardır. Özellikle tecavüz suçu kadınların korkulu rüyasıdır. Bunun dışında kalan tüm suçlardan erkeklerinde en az kendileri kadar risk altında olduğunu düşünmektedirler.

Kadınların geçmiş dönemlerde yaşamış oldukları suçların hepsi, kendisi dışındaki bireylerin mağduru oldukları suç isnat eden eylemlerin tümü kadınlarda suç korkusunu etkilemektedir. Görüşmelerde elde edilen izlenimler neticesinde önceden kendisinde ya da çevresinde bir mağduriyet yaşayan kadın, suç korkusu noktasında daha hassas ve yoğun duygular taşımaktadır. Bu bağlamda literatürde de vurgulandığı gibi geçmiş dönemde yaşanan mağduriyetlerle suç korkusu arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Geçmiş deneyimlerle suç korkusu arasındaki ilişkinin literatürde de maruz kalınan suç türüyle oldukça ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmada da literatürde ifade edilen noktada benzerlikler ortaya çıkmıştır. Görüşülen kadınlar arasında ağır nitelikli suçlara maruz kalan kadınlar, yaşadıkları olayın travmasını üzerlerinden atamamışlardır. Bu bağlamda geçmişte yaşadıkları mağduriyetler bugün onlar için büyük bir korku kaynağı oluşturmaktadır. Ancak suç korkusu, daha hafif olarak nitelendirilebilecek suçlardan mağduriyet yaşayan kadınlarda ise mağduriyetin yaşanması ile birlikte ortaya çıkan bir duygudur.

Literatürde de vurgulandığı gibi suç korkusu yaş, cinsiyet, ekonomik yapı, yaşanılan yer gibi çeşitli sosyo-demografik faktörlerle ilişkilidir. Bu çalışmada verilerin analiz aşamasında örneklem grubunun suç korkuları, çeşitli değişkenlerle birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir. Özellikle yaş, eğitim durumu ve ekonomik seviye değişkenleri ile suç korkusu arasında literatürde ifade edildiği gibi kesin yargılar elde edilememiştir.

Yaş ile suç korkusu arasındaki ilişkiye bakıldığında literatürdeki paradoksal görüşlerin aksine, bu çalışmada yaşı ne olursa olsun her kadın suç korkusu duymaktadır. Yaş, örneklem grubundaki kadınların suç korkularında belirleyici bir rol oynamamaktadır. Çalışmaya katılan tüm kadınlar için yaşın artması korkuyu arttırmamaktadır. Katılımcılar için yaş özel olarak, cinsel suçlarda risk altında olma ihtimalini belirleyebilmektedir. Özellikle daha genç yaştaki kadınların cinsel suçlardan mağdur olabilmeleri

katılımcılar için daha yüksek bir olasılık olarak düşünülmektedir. Ancak katılımcılar gençlerin daha fazla risk altında olduklarını düşünseler de gerek cinsel gerek diğer suçların tamamından korku duymaktadırlar.

Çalışmaya katılan kadınların eğitim durumlarının da suç korkusuna önemli bir etkide bulunduğu düşünülmemektedir. Eğitim durumu, literatürde vurgulanan kapsamın dışında, kadınlara göre belli bir noktada suçu ve suçluyu yaratan etkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Çalışmada çeşitli eğitim seviyesinde olan kadınların, eğitim seviyelerine göre korku düzeyleri değişmemektedir. Bu çalışmada yaş değişkeni ile suç korkusu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Eğitim seviyesi ne olursa olsun araştırmadaki kadınların hepsi suç korkusu yaşamaktadır. Bu bağlamda eğitim seviyesi, suç korkusunun daha yoğun ya da daha az yaşanmasında belirleyici değildir.

Ekonomik düzey ile suç korkusu ilişkisine bakıldığında literatürle benzerlikler çıkmaktadır. Kadınlar, ekonomik gücün daha iyi olmasının önemli olduğunu düşünmektedir. Öte taraftan kadınlar, ekonomik durum nekadar iyi olursa olsun, suç korkusunun ve mağduriyetin tamamen ortadan kaldırılamayacağını düşünmektedir. Ekonomik seviyenin daha yüksek olması sadece daha iyi ve güvenli olarak nitelendirilebilecek yerlerde ikamet etmeyi ve günlük aktiviteler için toplu taşıma araçlarına olan mecburiyeti ortadan kaldırması noktasında kadınlar için önem arz etmektedir.

Bu çalışmada kadınlara göre zengin ya da fakir ayrımı yapılmaksızın herkes suç mağduru olabilmektedir. Kadınların düşüncelerinin altında yatan bir başka neden de, özellikle kadına yönelik şiddet ve cinsel suçların ekonomik durumu ne olursa olsun her kadın için tehdit olmasıdır.

Kadınlar, yaşanılan yerlerin özelliklerinin de tıpkı literatürde de olduğu üzere, suç korkusu açısından önemli olduğunu ifade etmektedirler. “Kadınlar suç korkusu ile nasıl başa çıkmaktadırlar?” sorunsalının cevabı, çalışmada ağırlıklı olarak yerleşim yerleri ile ilişkilendirilmiştir. Kadınlar, genel olarak karanlık, ıssız, kötü ve tehlikeli olarak algıladıkları alanlardan uzak durmaya çalışmaktadırlar. Kadınlar, kendileri açısından tehdit olabilecek alanlardan uzak durarak korkularını alt seviyelerde tutmaya çalışmaktadırlar. Kadınların çoğu, kendilerini kalabalık yerlerde daha güvende hissetmekte ve kalabalık yerlerin onları tehlikelerden gizlediğini düşünmektedirler.

Kadınların suç korkusu ile medya arasındaki ilişki ise bu çalışmada iki temel karşıt görüş etrafında şekillenmiştir. Birinci gruptaki kadınlar medyanın, kitle iletişim araçlarının suç ve suçluya ilişkin yansıttıklarının

doğru, yerinde ve olması gerektiği gibi aktarıldığını düşünmektedirler. Bu görüşün aksini savunan kadınlar ise medyanın kitle iletişim araçlarıyla yansıttıklarını oldukça abartılı bulmaktadır. Bununla birlikte medyanın insanları korku ve kaosa sürükleyerek olumsuz etki yarattığını, bu bağlamda da gerek bireylerin gerekse de toplumun paranoyak ve güvensiz olmasına yol açıldığını düşünmektedirler. Bu bağlamda "Kadınların suç korkularını medya etkilemekte midir?" sorusunun cevabı örneklem grubundaki kadınlardan bazılarını etkilerken, diğer kadınlar açısından medya korkuyu etkilememektedir.

Kadınların toplumdaki yeri üzerine görüşleri alınan kadınlar, toplumsal yaşamın ve yetiştirilme tarzının, kadını doğduğu andan itibaren toplumsal hayatta ikinci plana attığını düşünmektedirler. Kadınlar gerek aile gerekse de iş yaşamında kadın olmanın zorluklarını yaşadıklarını ifade etmektedirler. Kadının yaşadığı mağduriyetlerde ve korkularda kadın olmanın belirleyici olduğunu belirten kadınlar, gerek fiziksel gerek sosyal açıdan kendini korumada yetersizlik durumunun Türkiye'de kadınları zor durumda bıraktığını ifade etmektedirler. Kadınlar, toplumsal yaşamda kendilerine ilişkin oluştuğunu düşündükleri algılar sonucu, kendilerini toplumdan soyutlanmış hissetmektedir.

Kadınlar yaşadıkları suç korkuları sonucu, belirli grupları kesin çizgilerle ötekileştirme yapmamaktadırlar. Ancak sokaklarda dilenen kişiler, mendil ya da çiçek satmaya çalışan bireyler, kadınlar tarafından hırsızlık yapma ihtimali yüksek kişiler olarak değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda önemli olduğu düşünülen bir başka nokta ise, çalışmaya katılan kadınlarda Amerikan literatüründe olduğu gibi etnik yapıya, ten rengine göre ötekileştirme yapılmamaktadır.

Kadınlar her ne kadar suç korkuları sonucunda belirli grupları ötekileştirmese de, mağduru oldukları suçların ağırlıklı olarak erkekler tarafından işlenmesi sonucunda kendilerini, erkeklerden uzaklaştırma ihtiyacı duyduklarını ifade etmektedirler.

SONUÇ

Suç korkusu Türkiye'de dikkate alınmayan, önemsenmeyen bir konudur. Akademik yayınlar ile devletin belirli dönemlerde suça ilişkin gerçekleştirdiği çalışmalarda ağırlıklı olarak suç önleme yöntemleri kapsamındadır. Kolluğun yapmış olduğu eylemler ve çalışmalar ise suçun tespiti ve suçlunun yakalanması ile sınırlı kalmaktadır. Son dönemlerde

önleyici kolluk ve toplum destekli polislik yaygınlaşmakla beraber tüm Türkiye'de henüz yaygınlık kazanamamıştır.

Suç korkusu literatürde de ifade edildiği üzere gerçek bir sosyal problemdir ve yarattığı olumsuz etkiler neticesiyle de oldukça önemlidir. Toplumda bireylerin huzurlu ve güvenli yaşayabilmesi için, suç oranlarının azaltılmasının yanı sıra bireylerin yaşadığı suç korkusunun da ortadan kaldırılmasının gerektiği düşünülmektedir.

Suç korkusu sadece bireylerin ruh sağlığını bozmamakta aynı zamanda da toplumun düzenini de bozmaktadır. Suç korkusunun olduğu bir toplumda güven, kişiler arası etkili iletişim, sosyal dayanışma, aidiyet gibi bireyler tarafından paylaşılan değerlerden bahsedilmesi pek olası değildir.

Bu çalışma suç korkusunu kadın boyutunda ele almıştır. Suç korkusu kadınların yaşamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Çoğu kadının yaşamı yaşadıkları korku yüzünden kısıtlanmaktadır.

Kadınlar, suç korkusunu erkeklere oranla çok daha yoğun yaşamaktadırlar. Kadınlar öncelikli olarak –kadın– oldukları için suç korkusu yaşadıklarına inanmaktadırlar. Erkeklerden fiziki güç, dayanıklılık noktasında daha zayıf olmak, kadınların korku yaşamasında oldukça önemli bir nokta olarak değerlendirilmektedir. Öte taraftan Türkiye bağlamında kadınların toplumsal yaşamdaki statüleri, belirli bölgelerde dışlanmaları, kimi yerlerde tamamen yok sayılmaları neticesinde suç korkusu pekişmektedir. Kendi yaşamında dışlandığını, yok sayıldığını hisseden kadının güven duygusu azalmakta ve kadın, suç korkusunu yoğun olarak yaşayabilmektedir.

Türkiye bağlamında kadınların maruz kaldıkları aile içi şiddet, cinsel istismar, belirli bölgelerde hala varlığını devam ettiren töre uygulamaları gibi durumların, kadınların suç korkusunu büyük oranda etkilediği düşünülmektedir.

Toplumda sıkça görülen cinsel suçların varlığı mağdur olma durumuna bakılmaksızın, tüm kadınların yoğun korku yaşamasına neden olmaktadır. Bu bağlamda erkeklerin yaşadıkları suç korkusu ile kadınların korkuları arasındaki en önemli farklardan bir tanesi mağdur olunan suç türüdür. Her ne kadar erkekler de cinsel saldırılara maruz kalsalar da, korku söz konusu olduğunda kadınların korkuları bu suç türü kapsamında daha fazladır.

Suç korkusu yaşayan kadınlar, sosyal yaşamlarını kendi istedikleri gibi şekillendirememektedirler. Giyim tarzı, gidilen yerler, eve giriş-çıkış saatleri, iletişim kurulan kişiler gibi unsurlar, korkulara göre şekillenmekte, korkunun fazla olması halinde de kısıtlanmaktadır.

Bu çalışma ile Ankara ilindeki kadınların suç korkuları üzerine bir değerlendirme yapmayı hedeflemiştir. Ancak çalışmada elde edilen sonuçlar Türkiye'nin tamamına genellenemez. Türkiye'deki bölgeler, iller bazında gerek nüfus yoğunluğu gerekse kentleşme açısından farklılıklar olduğu değerlendirilmektedir. Farklılıkların, suç korkusu kavramını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışma sadece Ankara ilini kapsamaktadır.

Araştırmaya katılan kadınlar, Ankara ilini Türkiye'deki diğer büyük şehirlere oranla daha güvenli bulmaktadırlar. Ankara'da ağırlıklı olarak memur bireylerin yaşıyor olması ve İç Anadolu bölgesinden gelen ve Ankara'da ikamet insanların birbirine hemşehri gözüyle bakması Ankara'yı kadınlar açısından daha güvenli bir kent yapmaktadır. Ortaya çıkan sonucun, diğer illerde yapılabilecek çalışmalarda farklı olabileceği değerlendirilmektedir. Literatürün başka çalışmalarla, Türkiye bağlamında kapsamlı şekilde ele alınmasının önemli olduğu ve fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç itibariyle suç korkusu, günümüz modern ve kentleşmiş toplumların problemlerinden bir tanesidir. Suç korkusu, duygusal bir tepkinin ötesinde, nedenleri ve önlenme stratejileri ile üzerinde ciddiyetle çalışılması gereken bir konudur.

KAYNAKÇA

Acierno, R., vd. (2004). **Predictors of Fear of Crime in Older Adults,** *Anxiety Disorders,* (18), 385-396.

Adams, R.E. ve Serpe R.T. (2000). **Social Integration, Fear of Crime, and Life Satisfaction,** *Sociological Perspectives***,** 43(4), 605-629.

Alvi, S., vd (2001). **Women's Fear of Crime in Canadian Public Housing,** *Violence Against Women,* 7(6), 638-661.

Apak, S., Ülken, G. ve Ünlü, A. (2002). **Yeni Bir Toplu Konut Yerleşmesinde 'Güvenlik Duygusunun' Değerlendirilmesi,** *İTÜ Dergisi/a,* 1(1), 65-72.

Bannister, J. ve Fyfe, N.. (2001). **Introduction: Fear and the City,** *Urban Studies,* 38(5-6), 807-813.

Beşe, E. (2006). **Kırık Pencereler Teorisi Bağlamında Kentsel Yaşamda Suç ve Güvenlik,** *Polis Bilimleri Dergisi,* 8(1), 1-24.

Callanan, V.J. ve Teasdale, B. (2009). **An Exploration of Gender Differences in Measurement of Fear of Crime,** *Feminist Criminology,* 4(4), 359-376.

Chadee, D. ve Ditton, J. (2003). **Are Older People Most Afraid of Crime? Revisiting Ferraro and LaGrange in Trinidad,** *British Journal Criminal,* 43, 417-413.

Chadde, D., Ditton J. ve Austen L. (2007). **The Relationship Between Likelihood and Fear of Criminal Victimization,** *British Journal Criminal,* 47, 133-147.

Cops, D. ve Pleysier, S. (2010). **'Doing Gender' in Fear of Crime,** *British Journal Criminal,* 58-74.

Cordner, G. (2010). **Reducing Fear of Crime Strategies for Police,** *U.S. Department of Justice,* 1-82.

Crew, D. (2005). **Fear Of Crime In A Small Comminity,** *Internet Journal of* Criminology, 1-60, http: //www.internetjournalalofcriminology.com/ Crewe Fear of Crime in a Small Community.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2012).

Deparment of Justice. (2009). **Fear of Crime in Ireland and Its Impact on Quality of Life.**

Dolan, P. ve Peasgood, T. (2006). **Estimating The Economic and Social Costs of The Fear Of Crime,** *British Journal Criminol,* 47, 121-132.

Dolu, O., Uludağ, Ş. ve Doğutaş, C. (2009) **Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi,** *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 65(1), 57-81.

EUCPN (*European Crime Prevention Network*). (2004). **A Review of Scientifically Evaluated Good Practices For Reducing Feelings of Insecurity or Fear of Crime in the EU Member States.**

Farrall, S., vd. (2000). **Social Psychology and Fear of Crime,** *British Journal Criminol,* 399-413.

Farrall, S. ve Gadd, D. (2004). **Research Note the Frequency of the Fear of Crime,** *British Journal Criminal,* 44, 127-132.

Ferguson, K.M. ve Mindel, C.H. (2007). **Modeling Fear of Crime in Dallas Neighborhoods: A Test of Social Capital Theory,** *Crime&Deliquency,* Sage Publications, 53(2), 322-349.

Ferraro, K.F. (1996). **Women's Fear of Victimization: Shadow of Sexual Assault?,** *Social Force,* 75(2), 667-690.

Fetchenhauer, D. ve Buunk, B.P. (2005) **How to Explain Gender Differances in Fear of Crime: Towards an Evolutionary Approach,** *Sexualities, Evolution and Gender,* 7(2), 95-113.

Franklin, C.A. ve Franklin, T.W. (2009). **"Predicting Fear of Crime Considering Differences Across Gender", Feminist** *Criminology,* 4(1), 83-106.

Gaziarifoğlu, Y. (2009). *Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

Giddens, A. (2005). **Sosyoloji.** (Haz. C. Güzel), Ankara: Ayraç Yayınevi.

Gilchrist, E., vd. (1998) **Women and the Fear of Crime,** *British Journal Criminal,* 38(2), 283-298.

Grabosky, P.N. (1995). **Fear of Crime and Fear Reduction Strategies,** *Australian Institute of Criminology,* 1-6.

Gray, E., Jackson, J. ve Farrall, S. (2010). **Feelings and Fuctions in the Fear of Crime,** *British Journal Criminal,* 51, 75-94.

Heath, L. ve Petraitis, J. (1987). **Television Viewing and Fear of Crime: Where is the Mean World?,** *Basic and Applied Social Psychology,* 8 (1&2), 97-123.

Hollway, W. ve Tony J.. (1997). **"The Risk Society in an Age of Anxiety: Stiating Fear of Crime",** *British Journal of Sociology,* 48(2), 255-266.

Hummelsheim, D., vd. (2010). "**Social Insecurities and Fear of Crime: A Cross-National Study on the Impact of Welfare State Policies on Crime-related Anxieties",** *European Sociological Review Advance Access,* 1-19.

Jackson, Jonathan ve Mai S.. (2009). **"Public Health and Fear of Crime",** *British Journal Criminol,* 49, 832-847.

Keane, Carl. (1995). "**Victimization and Fear: Assessing the Role of Offender and Offence",** *Canadian Journal of Criminology,* 431-455.

Killias, Martin ve Christian C. (2000). **"Different Measure of Vulnerablility in Their Relation to Diferent Dimensions of Fear of Crime",** *British Journal Criminol,* 40, 437-450.

Levi, M.. (2001). **"Business, Cities and Fears about Crimes",** *Urban Studies,* 38(5-6), 849-868.

Liska, Allen E. , Lawrance, J.J. ve Sanchirico, A. (1982). **"Fear of Crime as a Social Fact",** *Social Forces,* 60(3), 760-770.

Little, Jo, Ruth P. ve Anna K. (2005). "**Women's Fear of Crime: A Rural Perspective",** *Journal of Rural Studies,* 151-163.

Macmilan, Ross. (2001). **"Violence and the Life Course: The Consequences of Victimization for Personal and Social Development",** *Annu. Rev. Sociol,* 27, 1-22.

May, D., vd. (2004). **"Criminal Victimization Experiences, Fear of Crime, Perception of Risk and Opinion of Criminal Justice Agents among a Sample of Kentucky Residents",** *Center of Criminal Justice Education and Research Department of Correctional and Juvenile Justice Studies,* Eastern Kentucky University, 1-85.

Moore, M.H. ve Robert C.T. (1988). **"Policing and the Fear of Crime",** *U.S. Department of Justice,* 1-8.

Moore, S. ve Jonathan S. (2006) **"The Elements and Prevalance of Fear",** *British Journal Criminol,* 47, 154-162.

Pain, R. (2000**). " Place, Social Relations and the Fear of Crime: A Review",** *Progres in Human Geography,* 24(3), 365-388.

Pantazis, C. (2000). **"Fear of Crime; Vulnerability and Poverty",** *British Journal Criminol,* 40, 414-436.

Scott, H. (2003). **" Stranger Danger: Explaining Women's Fear of Crime",** *Western Criminology Review,* 4(3), 203-214.

Smith, R.W. ve Marie T. (1997). **"Gender Differences in Risk Perception and Netralizing Fear of Crime" ,** *British Journal Criminol,* 37(4), 608-634.

Smolej, M. ve Janne K. (2006). "**The Relation Between Crime News and Fear of Violence",** *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention,* 211-227.

Snedker, A. K. (2011). **"Neighborhood Conditions and Fear of Crime: A Reconsideration of Sex Differences",** *Crime&Delinquency,* XX(X), 1-26.

Sparks, R., Evi G. ve Ian L. (2001). **"Fear and Everyday Urban Lives",** *Urban Studies,* 38(5-6), 885-898.

Sutton, R.M. ve Stephen F. (2004). **"Gender, Socially Desirable Responding and the Fear of Crime",** *British Journal Criminol,* 45, 212-224.

Truman, J.L. (2005). "Fear of Crime and Perceived Risk of Victimization Among College Student" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), B.A. University of Central Florida.

Tulloch, M.. (2000). **"The Meaning of Age Differences in the Fear of Crime",** *British Journal Criminol,* 40, 451-467.

Walklate, S. (1998). **"Crime and Community: Fear or Trust?",** *British Journal of Sociology,* 49(4), 550-569.

Warr, M. (1985). **"Fear of Rape Among Urban Women",** *Social Problems,* 32(3), 238-250.

Warr, M. ve Christopher G. E. (2000). **"Rethinking Social Reactions to Crime: Personal and Altrustic Fear in Family",** *American Journal of Sociology,* 106(3), 551-578.

Whitley, R. ve Martin P. (2005). **"Fear of Crime, Mobility and Mental Health in Inner-city Londn, UK",** *Social Science&Medicine,* 61, 1678-1688.

Winkel, F. W. (1998). **"Fear of Crime and Criminal Victimization",** *British Journal Criminol,* 38(3), 473-484.

Wynne, T. (2008). **" An Investigation into the Fear of Crime: Is There a Link Between the Fear of Crime and the Likelihood of Victimization?",** *Internet Journal of Criminology,* 1-29 http://www.internetjournal ofcriminology.com/Wynne Fear of Crime.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2012)